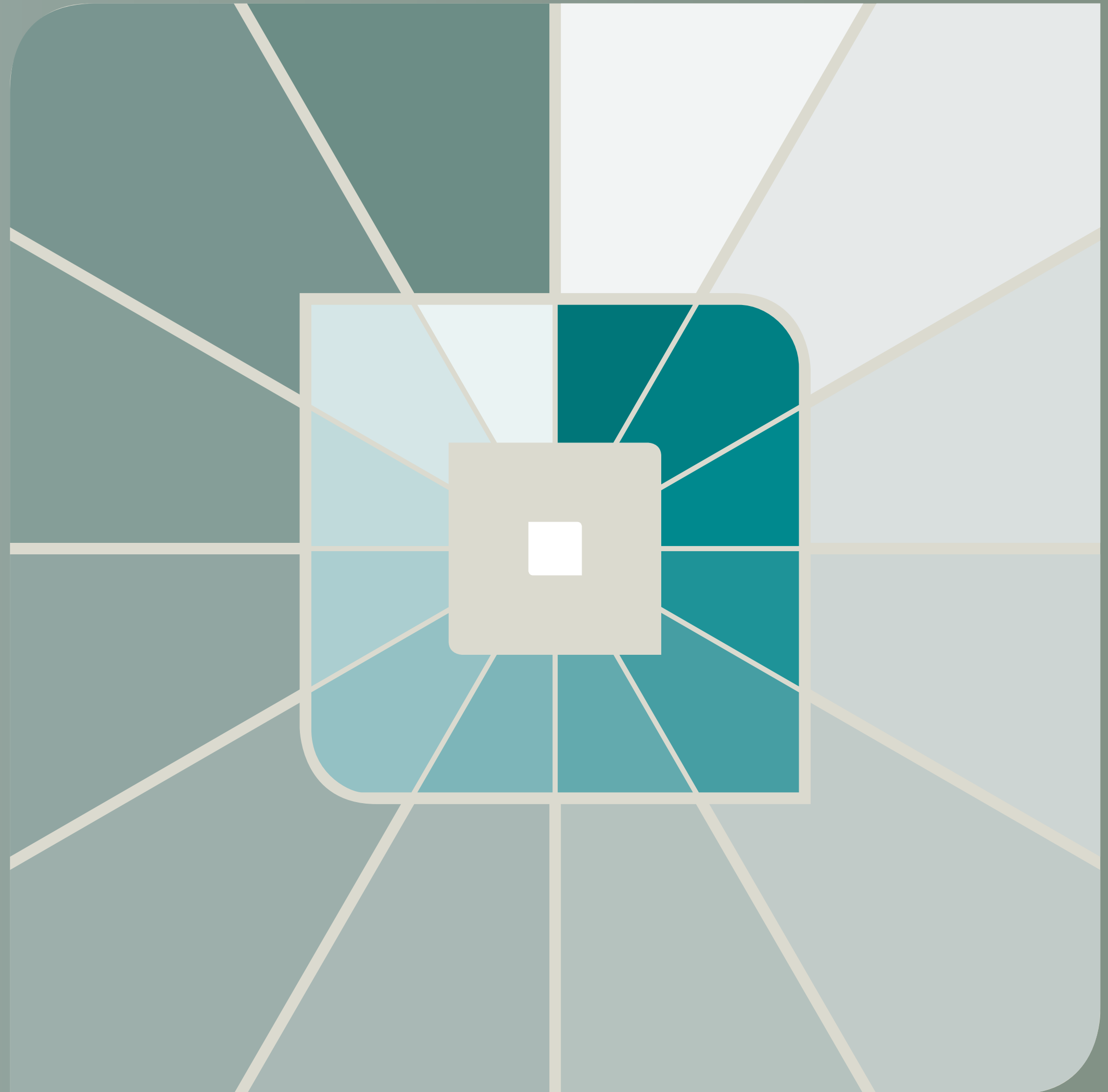

Bijlagen

- I Personalia en nevenfuncties 127
- II Task Force on Climate-related Financial Disclosures:
Rapportage 130
- III Commitment financiële sector aan het klimaatakkoord 138
- IV Openbaarmakingseisen IFR 144

I Personalia en nevenfuncties

Executive Committee MN Services N.V.

drs. Norbert Hoogers (1967)

Voorzitter Raad van Bestuur en Executive Committee, werkzaam bij MN sinds 2018 (tot oktober 2021). Achtergrond: Scheikundige en bedrijfseconoom

Nevenfuncties

- Lid van de Raad van Commissarissen van Vektis B.V.
- Lid Raad van Commissarissen CCN (Cardiologie Centrum Nederland) sinds 1 januari 2021

drs. Frits van Bruggen (1959)

Voorzitter Raad van Bestuur en Executive Committee, werkzaam bij MN sinds 1 april 2022

Nevenfuncties

- Voorzitter Raad van Toezicht Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij
- Lid Raad van Toezicht VSB Fonds
- Adviseur Raad van Commissarissen Louwman
- Lid Raad van Commissarissen Vereniging Hendrick de Keyser

drs. Fleur Rieter AAG (1969)

Lid Raad van Bestuur en Executive Committee (CFRO), werkzaam bij MN sinds 2019
Ad interim voorzitter Raad van Bestuur sinds 1 oktober 2021 (tot 1 april 2022)
Achtergrond: Econometrist/Actuaris

Nevenfuncties

- Lid van Raad van Commissarissen bij Dudok Wonen
- Lid van Raad van Toezicht van Bedrijfstak Pensioenfonds HiBiN

ir. Martijn Scholten (1977)

Lid Executive Committee (Vermogensbeheer), werkzaam bij MN sinds 2003
Achtergrond: Bouwkundig ingenieur

Bekleedt momenteel geen nevenfuncties

drs. Ralf Rikze (1966)

Lid Executive Committee (Pensioenen en Verzekeren), werkzaam bij MN sinds 2019
Achtergrond: Econoom

Bekleedt momenteel geen nevenfuncties

drs. Jannie Minnema (1967)

Lid Executive Committee (Informatievoorziening), werkzaam bij MN sinds 2019
(tot 1 april 2021)

Achtergrond: Econoom, IT

Nevenfuncties

- Adviseur bij Merchant Academy

drs. Toine Straathof MBA [1965]

Lid Executive Committee (Informatievoorziening), werkzaam bij MN sinds 1 april 2021

Achtergrond: IT, digitale transformatie

Bekleedt momenteel geen nevenfuncties

Raad van Commissarissen MN Services N.V.

drs. Hanny Kemna (1960)

- Termijn loopt af per 31 december 2023
- Lid Raad van Commissarissen sinds 30 december 2015
- Voorzitter Raad van Commissarissen sinds 6 mei 2019
- Lid Remuneratie- en Benoemingscommissie sinds 6 mei 2019

Functie

- Lid Raad van Commissarissen Menzis N.V.
- Lid Raad van Commissarissen Athora Netherlands
- Lid Raad van Commissarissen SPIE Nederland B.V. (sinds 21 juni 2021)
- Lid Raad van Toezicht Nictiz (Nederlands Instituut voor ICT in de Zorg)
- Lid Raad van Toezicht SVn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten)
- Non-Executive Board member ASA International
- Member Audit and Risk Committee GÉANT (the leading collaboration on e-infrastructure and services for research and education in Europe)
- Lid van het College van de Algemene Rekenkamer in buitengewone dienst
- Lid van de Kiesraad (sinds 15 juni 2021)

drs. Michaël Kortbeek (1951)

- Termijn loopt af per 31 december 2022
- Lid Raad van Commissarissen sinds 9 maart 2016
- Voorzitter Remuneratie- en Benoemingscommissie

Commissariaten & Nevenfuncties

- Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Utrechts Landschap
- Voorzitter van de Raad van Commissarissen van Emil Frey Nederland N.V.

drs. Sandra Spek (1971)

- Termijn loopt af per 31 december 2023
- Lid Raad van Commissarissen sinds 30 december 2015
- Voorzitter Auditcommissie sinds februari 2016

Functie

- General manager bij Baker McKenzie

Commissariaten & Nevenfuncties

- Lid Raad van Commissarissen HTM Personenvervoer N.V.
- Lid Raad van Commissarissen UVM Verzekeringsmaatschappij N.V., Reis- en Rechtshulp NV en Unigarant N.V. (sinds 1 januari 2021)

Mr. Jurgen Stegmann (1960)

- Termijn loopt af per 16 januari 2023
- Lid Raad van Commissarissen sinds 16 januari 2019
- Voorzitter Changecommissie sinds 6 mei 2019
- Lid Auditcommissie sinds januari 2019

Commissariaten & Nevenfuncties

- Lid Raad van Commissarissen ABN AMRO Bank N.V. (tot 15 november 2021)
- Lid Raad van Commissarissen Janssen de Jong Groep B.V.
- Voorzitter Raad van Toezicht van Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen

Hans van der Windt (1953)

- Termijn loopt af per 31 december 2023
- Lid Raad van Commissarissen sinds 9 december 2019
- Lid Changecommissie sinds 1 maart 2020

Commissariaten & Nevenfuncties

- Lid van de bemiddelingsinstantie voor de Metalektro

De leden van de Raad van Commissarissen hebben de Nederlandse nationaliteit. De leden van de Raad van Commissarissen zijn onafhankelijk in de zin van de Nederlandse Corporate Governance Code.

Rooster van aftreden Raad van Commissarissen MN Services N.V.

Commissaris	Datum benoeming	Ingangsdatum tweede termijn	Datum aftreden of herbenoeming
Hanny Kemna	30 december 2015	1 januari 2020	31 december 2023
Sandra Spek	30 december 2015	1 januari 2020	31 december 2023
Michaël Kortbeek	9 maart 2016	1 januari 2019	31 december 2022
Jurgen Stegmann	16 januari 2019		16 januari 2023
Hans van der Windt	9 december 2019		31 december 2023

II Task Force on Climate-related Financial Disclosures: Rapportage

Governance, bestuurlijk overzicht

De eindverantwoordelijkheid voor het algehele beleggingsbeleid van MN ligt bij het bestuur van Vermogensbeheer B.V., onderdeel van MN N.V.¹

Het managementteam Vermogensbeheer is operationeel verantwoordelijk voor de uitvoering van het vermogensbeheer van de opdrachtgevers van MN. Het managementteam Vermogensbeheer rapporteert aan het bestuur van de MN Vermogensbeheer B.V.. Een multidisciplinaire expertwerkgroep op het gebied van klimaatrisico's en -kansen werkt aan diverse projecten waaronder bijvoorbeeld alignment met het Parijsakkoord. Deze expertwerkgroep heeft vertegenwoordigers uit de verschillende delen van de investeringsketen. Daarnaast is het hoofd verantwoord beleggen van MN vertegenwoordigd in het bestuur van de Institutional Investor Group on Climate Change (IIGCC).

Strategie MN en opdrachtgevers

MN heeft in samenwerking met haar opdrachtgevers in 2018 het strategisch beleggingskader aangepast van haar opdrachtgevers en hierin expliciet beginselen met betrekking tot klimaatverandering opgenomen. In de aanpassingen van de strategische beleggingskaders van de opdrachtgevers van MN zijn deze beginselen opnieuw opgenomen.

Figuur 1: overzicht van de investeringsketen van PMT en PME

Klimaatrisico's en -kansen

MN en haar opdrachtgevers zien vanuit twee invalshoeken aanleiding om rekening te houden met klimaatverandering in de portefeuille; vanuit de wens om financiële risico's te beperken en vanuit de wens om bij te dragen aan een leefbare wereld.

Financiële risico's

De financiële risico's zijn te verdelen in transitierisico's en fysieke risico's:

- Transitierisico's hangen vooral samen met de gevolgen van een stringenter klimaatbeleid, wat nodig is om de doelstellingen van het Parijsakkoord te kunnen behalen. Kosten voor bedrijven kunnen bijvoorbeeld oplopen als gevolg van hogere CO₂-belastingen en investeringen gerelateerd aan fossiele brandstoffen dienen mogelijk vervroegd te worden afgeschreven indien wordt overgestapt op schone energiebronnen.

1. In de verdere rapportage wordt er gerefereerd aan MN in plaats van MN N.V.

- Fysieke risico's hangen samen met de gevolgen van een temperatuurstijging op aarde. De financiële prestaties van organisaties worden bijvoorbeeld beïnvloed door veranderingen in de beschikbaarheid en kwaliteit van water, voedselveiligheid en extreme temperatuurveranderingen.

Investeringskansen

Naast de klimaatgerelateerde risico's zien opdrachtgevers van MN ook duidelijke investeringskansen. Opdrachtgevers van MN geven hier vorm aan door een impactinvesteringsprogramma via het kader positieve impact die bijdragen aan de Sustainable Development Goals (SDG's). Daarnaast wordt jaarlijks gemeten welk percentage van aandelen raakt aan de SDG's, de zogenaamde Sustainable Development Investments. Hierin zijn verschillende thema's gedefinieerd waarin er twee raken aan investeringskansen voor klimaat:

- Energietransitie
- Circulaire economie

Investment beliefs

In het Strategisch Beleggingskader van de opdrachtgevers staan de beleggings-, uitvoerings- en risicomangementbeginselen. In de beleggingsbeginselen wordt verantwoord beleggen expliciet benoemd in twee beginselen.

Het eerste toegevoegde beleggingsbeginsel stelt dat de beleggingen van de opdrachtgevers van MN invloed hebben op de reële economie en de samenleving. Met de opname van dit beginsel kunnen MN en opdrachtgevers principieel verantwoordelijkheid nemen voor de gevolgen van haar investeringen op de reële wereld. Het vormt hiermee de basis voor het rekening houden met de invloed van beleggingskeuzes op de wereld. Het tweede toegevoegde beleggingsbeginsel stelt dat MN en opdrachtgevers ervan overtuigd zijn dat alleen beleggingen die rekening houden met duurzaamheid, oftewel Environmental, Social en Governance-factoren (ESG), op lange termijn rendabel zijn. Schadelijke gevolgen van een economische activiteit kunnen niet voor onbepaalde tijd op mens, maatschappij en milieu afgewenteld worden.

Opdrachtgevers van MN hebben een risicomangementbeginsel opgenomen dat relateert aan de impact van klimaatverandering op de beleggingen van opdrachtgevers. MN monitort namens de opdrachtgevers expliciet ESG-risico's: de risico's van een veranderende wereld op de beleggingen van opdrachtgevers. Hieronder vallen in ieder geval financiële schade door regulering of ander overheidsingrijpen, financieel risico als gevolg van klimaatverandering en disruptieve economische veranderingen. De opname van de hierboven beschreven beginselen in de beleggingsbeginselen stelt MN en opdrachtgevers in staat om hier in de rest van de investeringsketen op voort te bouwen. De volgende processen dragen bij aan het identificeren van klimaatgerelateerde risico's en kansen.

Strategievorming

Door opdrachtgevers van MN zijn verschillende strategieën herzien waarin in meer detail dan voorheen is uitgewerkt op welke wijze wordt omgegaan met klimaatgerelateerde kansen en risico's:

- Screening – MN screent vermogensbeheerders op ESG-factoren, waarbij de integratie van klimaataspecten in het beleggingsbeleid en de rapportage hierover worden meegenomen.
- Impactinvesteringen – MN voert hiermee gerichte investeringen uit in het thema energie-

transitie. PMT en PME hebben een 'Kader Positieve Impact'. Daarmee wordt het impact-investeringsprogramma, waaronder het thema en de bijdrage aan de energietransitie vormgegeven.

- ESG-integratie - PMT en PME hebben een nauwkeurige selectie gedaan in welke ondernemingen wel en niet wordt belegd, en randvoorwaarden gesteld aan bedrijven om in de aandelenportefeuille opgenomen te worden. PMT en PME willen dat ondernemingen hun bedrijfsvoering op een goede manier vormgeven, en daarbij rekening houden met E, S, en G. Hoe bedrijven omgaan met klimaatverandering is hierin een belangrijke voorwaarde. In 2019 is een vergelijkbare strategie toegepast op de aandelenportefeuilles van aandelen in opkomende landen en in 2020 is een vergelijkbare strategie toegepast op de bedrijfsleningen-portefeuilles.
- Engagement - MN voert namens opdrachtgevers een dialoog met bedrijven uit de aandelenportefeuilles die, in absolute zin, veel bijdragen aan de CO₂-voetafdruk van de portefeuille. Dit betreft voor PMT alle olie- en gasbedrijven in de aandelenportefeuille van PMT, een aantal nutsbedrijven met steenkolen in de energiemix en bedrijven aan de vraagkant van energie, in de sectoren cement, chemicals, industrials en staal. Namens PME voert MN een dialoog met een aantal nutsbedrijven met steenkolen in de energiemix en bedrijven aan de vraagkant van energie, in de sectoren cement, chemicals, industrials en staal. MN doet dit voor een belangrijk deel in samenwerking met Climate Action 100+.
- Uitsluiting - PME belegt sinds 2021 niet meer in de fossiele olie- en gaswinning en -distributie. In 2021 heeft PME als eerste pensioenfonds alle beleggingen in deze sector verkocht
- ESG-integratie - Verplichtstelling van deelname aan de duurzaamheidsbenchmark GRESB voor investeringen in vastgoed.

Weerbaarheid strategie met inachtneming van verschillende klimaatscenario's

PMT en PME lieten een scenario-analyse uitvoeren voor hun portefeuilles door MN, in samenwerking met MSCI. De inzet was om op een toekomstgerichte manier de klimaatgerelateerde kansen en risico's in kaart te brengen. Het is een instrument om de robuustheid van de portefeuille in kaart te brengen in het licht van mogelijke variaties in de toekomst. Scenario-analyse geeft extra inzicht in de risico's van de portefeuille en ondersteunt de besluitvorming voor maatregelen om klimaatgerelateerde kansen en risico's te kunnen beheersen.

Methodologie

MSCI brengt de mogelijke positieve en negatieve impact op de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles als gevolg van klimaatgerelateerde risico's en kansen in kaart. Dit jaar is voor het eerst ook een inschatting van de fysieke klimaatrisico's toegevoegd.

Transitierisico's

Voor de berekening van transitierisico's wordt gebruik gemaakt van drie scenario's; een scenario waarin de opwarming van de aarde beperkt blijft tot 1,5 graden, een 2 graden en 3 graden scenario. MSCI schat de potentiële kosten in die een bedrijf moet maken om in de toekomst aan klimaatwet- en regelgeving te voldoen op basis van de beleidsplannen van het land waarin het bedrijf productie heeft. Hoe groter het verschil met het huidige scenario-pad, hoe meer beleidsmaatregelen er in theorie nodig zijn om het nieuwe pad te bereiken. Een

1,5-gradenpad vraagt daarom om verdergaande beleidsmaatregelen van overheden dan een 3-gradenscenario. Op basis van de beleidsmaatregelen rekent MSCI emissieplafonds uit per bedrijf die het gebruikt om de mogelijke impact op de marktwaardering van een bedrijf te berekenen. Een belangrijke aanname van MSCI is dat er sprake is van een ordentelijke en geleidelijke transitie. Op het moment dat de transitie, als gevolg van bijvoorbeeld snelle materialisatie van fysieke risico's of politieke of publieke onrust, gepaard gaat met stress, kunnen de transitiekosten vele malen hoger zijn.

Klimaatgerelateerde kansen

Voor de berekening van klimaatgerelateerde kansen gebruikt MSCI een model. Het model van MSCI ESG Research is bedoeld om een indicatie te geven van welke bedrijven de begunstigden kunnen zijn als beleid voor beperking van de opwarming van de aarde in lijn is met 3 graden, 2 graden of 1,5 graden en als dit beleid wordt geïmplementeerd op mondiaal niveau. MSCI schat de klimaatgerelateerde kansen door een inschatting te maken van de waarde van patenten van bedrijven gerelateerd aan groene technologieën en de "toekomstige groene omzet" te schatten van elk bedrijf uit de ontwikkeling en verkoop van technologieën die een lage CO₂-uitstoot hebben.

Fysieke klimaatrisico's

Voor de inschatting van fysieke klimaatrisico's wordt gebruik gemaakt van een model van MSCI waarin de volgende stappen worden doorlopen:

- Per bedrijf wordt een inschatting gemaakt van de waarde van assets en inkomstenstromen op een bepaalde locatie;
- De verwachte verandering in chronische en acute (weers-)omstandigheden op de verschillende locaties wordt ingeschat, waar mogelijk met behulp van wetenschappelijke modellen; waar dat niet mogelijk is wordt een inschatting gemaakt op basis van historische trends. De chronische risico's die worden doorgerekend zijn extreme hitte, extreme kou, zware neerslag, sterke sneeuwval en zware wind. De acute klimaatrisico's die worden doorgerekend zijn tropische cyclonen, overstromingen langs kusten, overstromingen van rivieren, lagere waterstand in rivieren (relevant voor bedrijven actief in energieproductie) en bosbranden.
- Er wordt een inschatting gemaakt van de extra kosten (of opbrengsten) als gevolg van de veranderende weersomstandigheden per jaar;
- De verwachte extra kosten over de komende 100 jaar worden omgerekend naar een huidige waarde.

Er wordt in feite één scenario doorgerekend voor fysieke risico's; dit is een scenario waarin het huidige beleid wordt voortgezet (vergelijkbaar met het NGFS Current Policies scenario). Omdat de impactschattingen met veel onzekerheid omgeven zijn, worden twee varianten van dit scenario doorgerekend: een variant waarin wordt uitgegaan van de gemiddelde impactschattingen (de 'average' variant) en een variant waarin wordt uitgegaan van een zeer pessimistische impactinschatting (de 'aggressive' variant).

We benadrukken dat deze data slechts een eerste inschatting geeft van de fysieke klimaatrisico's. De aannames die gemaakt worden in de verschillende stappen gaan gepaard met grote onzekerheid. Zo kunnen er bijvoorbeeld vraagtekens gezet worden bij de kwaliteit van de schattingen van de waarde van de assets en inkomstenstromen van bedrijven op de

verschillende locaties. Ook is er niet voor alle klimaatrisico's een solide wetenschappelijke onderbouwing beschikbaar om de directe en indirecte schade voor bedrijven te kunnen inschatten. Tot slot zijn de berekeningen onvolledig. Zo wordt er nog geen rekening gehouden met de impact op productieketens van bedrijven en het aanpassingsvermogen van de bedrijven.

De gerapporteerde uitkomsten behelzen zowel de transitierisico's als de fysieke risico's voor de waardring van de bedrijfsobligaties en aandelenportefeuilles van PMT en PME. Daarnaast rapporteren PMT en PME individueel over de cijfers die MSCI heeft uitgezocht. MN doet dat niet, aangezien het lastig is om deze cijfers te aggregeren.

- Uit de analyse blijkt dat klimaatgerelateerde financiële transitierisico's stijgen in scenario's waarin de huidige CO₂-uitstoot meer beperkt moet worden, zoals in de 2-graden en 1,5-graden-Celsius-scenario's. Bedrijven moeten daardoor sneller omschakelen naar andere productietechnieken of krijgen te maken met andere verdienmodellen. Dat brengt naar verwachting meer kosten met zich mee.
- De risico's zijn het grootst in de opkomende landen aandelenportefeuilles. Binnen de bedrijfsobligatieportefeuilles zijn de risico's relatief beperkt. Dit komt omdat obligaties een beperkte looptijd hebben en omdat obligatiehouders als eerste recht op terugbetaling hebben als er financiële problemen zijn bij een bedrijf.
- Als eerder in deze rapportage aangegeven kan de transitie ook kansen met zich meebrengen.
- De portefeuille-brede effecten maskeren significante sectorale verschillen. Vooral de sectoren energie, luchtvaart, maritiem transport, bouw en materialen en nutsbedrijven kennen hoge risico's. Tevens zijn er significante uitschieters op bedrijfsniveau in zowel positieve als negatieve zin. MN heeft aandacht voor zowel de risico's die deze sectoren meebrengen als de kansen die in deze sectoren ontstaan.
- Uit verdere analyse van de data blijkt dat met betrekking tot fysieke risico's vooral de verwachte toename in extreme temperaturen en overstromingen potentieel een significante negatieve invloed op de beleggingen heeft. Voor de beleggingen in bedrijfsobligaties is de impact relatief beperkt, vanwege de beperkte looptijd van deze beleggingen.

Integraal risicomanagement

Klimaatrisico's zijn opgenomen in de beleggingsbeginselen van PMT en PME en vanuit deze basis identificeert, beoordeelt en beheerst MN namens PMT en PME klimaatgerelateerde risico's door verschillende processen.

Figuur 2: onderdelen van de investeringsketen die worden ingezet voor het identificeren en beheersen van klimaatrisico's.

Beheersing en identificatie

Klimaatrisico's worden geïdentificeerd en beheerst via verschillende reguliere processen in de investeringsketen. MN doet kennis op door onder andere het participeren in werkgroepen en bestuur van IIGCC, deelname aan seminars waar kennis over klimaatrisico's wordt uitgewisseld, het deelnemen in panels over klimaatrisico's, het lidmaatschap van diverse expert-organisaties zoals de IIGCC en de PRI, het ondersteunen en sponsoren van de DNB klimaatrisico-werkgroep en met het onderhouden van contact met peers. De op deze manier verkregen inzichten worden als input gebruikt bij de herziening van beleggingscategorieën. Klimaatrisico's worden op deze manier integraal meegenomen.

Managerselectie & monitoring

Opdrachtgevers van MN hebben een eigen ESG-questionnaire waarop externe vermogensbeheerders dienen te reageren. Hiermee wordt gekeken of er voldoende kennis is over de CO₂-intensiteit van de portefeuilles die zij beheren. MN ziet erop toe dat (externe) vermogensbeheerders op dezelfde manier met verantwoord beleggen omgaan als MN en opdrachtgevers. Bij de selectie- en monitoring van externe vermogensbeheerders wordt daarom een Planet-score gegeven, waarbij punten worden toegekend aan het niveau van beleid, de klimaatintegratie en -rapportage.

Voor vastgoedmanagers is deelname aan de duurzaamheidsbenchmark GRESB verplicht. Voor vermogensbeheerders in andere beleggingscategorieën willen opdrachtgevers van MN dat deze ondertekenaar zijn van de UN Principles for Responsible Investment (UNPRI), een duidelijk klimaatbeleid hebben en een goed proces van klimaatintegratie hanteren. Hier wordt jaarlijks op gemonitord.

Beleggingsbeslissingen & dialoogprogramma

MN voert namens opdrachtgevers een scherpe dialoog met bedrijven uit de aandelenportefeuilles die, in absolute zin, veel bijdragen aan de CO₂-voetafdruk van de portefeuille. Dit betreft voor PMT alle olie- en gasbedrijven in de aandelenportefeuilles van PMT en PME, een aantal nutsbedrijven met steenkolen in de energiemix en bedrijven aan de vraagkant van energie, in de sectoren cement, chemicals, industrials en staal. Namens PME voert MN een dialoog met een aantal nutsbedrijven met steenkolen in de energiemix en bedrijven aan de vraagkant van energie in de sectoren cement, chemicals, industrials en staal. Dit wordt voor een belangrijk deel gedaan in samenwerking met het Climate Action 100+ initiatief, het grootste gecoördineerde gezamenlijke klimaatdialooginitiatief tot nu toe. Deelnemers zijn leden van verschillende klimaatnetwerken van institutionele beleggers zoals de International Investor Group on Climate Change (IIGCC). De Climate Action 100+ Group van beleggers trekt gezamenlijk op om in gesprek te gaan met de top 160+ ondernemingen die de grootste uitstoters van CO₂ zijn. MN vraagt namens opdrachtgevers aan bedrijven het thema klimaat stevig te verankeren in bestuursprocessen, CO₂-emissies terug te dringen in lijn met de doelstelling van het Parijse Klimaatakkoord en volgens het TCFD-raamwerk over voortgang te rapporteren. MN brengt in kaart in hoeverre bedrijven voortgang laten zien. Opdrachtgevers van MN kunnen ertoe besluiten om bedrijven die onvoldoende voortgang tonen na een aanhoudende dialoog, of naar de toekomst toe geen duidelijke strategie hebben om door de energietransitie te navigeren, uit te sluiten. Opdrachtgevers van MN hebben in 2021 op deze gronden besloten drie bedrijven uit te sluiten.

Krediet- en aandelenanalisten nemen klimaat- en ESG-factoren mee in bedrijf- en sectoranalyses. Aan de kredietkant worden 'bondholder engagement'-gesprekken gevoerd tijdens roadshows, landenbezoeken en conference calls. Onderdeel van het gesprek betreft bijvoorbeeld het gebruik van hernieuwbare energie.

Organisatie van het risicomanagement

Risicobeheersing is een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering van pensioenfondsen en uitvoerders en is gestoeld op het 3LoD-model. De primaire verantwoordelijkheid voor de beheersing van risico's ligt bij de verantwoordelijke risiconemers zoals portfoliomanagers (eerste lijn). De afdeling Risk Management & Compliance vormt binnen MN de tweede lijn en stelt mede de kaders en richtlijnen op waarbinnen de risico's beheerst moeten zijn. Controle op naleving van de beheersing en het uitvoeren van onafhankelijke monitoring van de risico's vormt eveneens onderdeel van de taken van de afdeling Risk Management & Compliance. Vanuit de afdeling Audit (derde lijn) wordt controle op beide beheersingslijnen gehouden.

Meeteenheden, doelstellingen en resultaten

MN heeft verschillende meeteenheden en doelstellingen die relateren aan klimaatrisico's en -kansen en rapporteert hierover in reguliere rapportages.

Figuur 3: onderdelen van de investeringsketen die relevant zijn voor meeteenheden en doelstellingen.

Gebruikte meeteenheden

MN brengt klimaatrisico's en -kansen in de portefeuilles in kaart aan de hand van de onderstaande meeteenheden.

Klimaatgerelateerde kansindicatoren

- MN, PMT en PME meten de CO₂-voetafdruk voor scope 1 en 2 van de aandelenportefeuilles. Onderstaand de uitkomst van de meting van de CO₂-voetafdruk van MN.
- In 2018 hebben PMT en PME zich gecommitteerd aan het klimaatakkoord voor de financiële sector. PMT en PME verbinden zich daarmee aan de doelen van het akkoord ten aanzien van de vermindering van de uitstoot van CO₂. De sector rapporteert sinds 2020 over de klimaat-impact van financieringen en beleggingen en heeft actieplannen opgesteld om deze te beperken.
- MN kijkt namens opdrachtgevers naar de mogelijke negatieve impact op de waardering van de aandelen en obligatieportefeuilles als gevolg van toekomstige wet- en regelgeving (transitierisico's) volgens de methodologie van MSCI.
- MN kijkt namens opdrachtgevers naar de mogelijke negatieve impact op de waardering van de aandelen en obligatieportefeuilles als gevolg van veranderingen in de fysieke leefomgeving (fysieke risico's) volgens de methodologie van MSCI.

Daarnaast doen PMT en PME investeringen met impact en investeren zij in beleggingen die bijdragen aan de Sustainable Development Goals van de VN.

- PMT heeft zichzelf ten doel gesteld om in 2025 € 2 miljard aan nieuwe impactinvesteringen te hebben gedaan. Eind 2021 bedroeg de Net Asset Value van de impactinvesteringen van PMT € 1.630 miljoen, waarvan € 357 miljoen binnen het thema energietransitie en € 73 miljoen binnen het thema circulaire economie.
- Eind 2021 bedroeg de Net Asset Value van de impact investeringen van PME € 1.648 miljoen, waarvan € 719 miljoen binnen het thema energietransitie en € 73 miljoen in het thema circulaire economie.

De carbon footprint van MN

Het jaarlijks meten van de CO₂-voetafdruk – de zogenaamde carbon footprint – van de aandelenportefeuille is onderdeel van het klimaatbeleid van MN. Het maakt tevens deel uit van de afspraken in de Montréal Pledge die PMT en PME tijdens de klimaattop in 2015 ondertekende.

Dit jaar rapporteert MN voor het eerst de carbon footprint van de gehele portefeuille over 2021.

MN carbon footprint gehele portefeuille over 2021

Assets	79.675 miljoen euro
Emission Exposure, Scope 1 en 2 (o.b.v. marktkapitalisatie)	4.379.171 ton CO ₂ e
Uitstoot (o.b.v. marktkapitalisatie)	9,9 kg CO ₂ e (9.900 euro)
Emission Exposure, Scope 1 en 2 (o.b.v. EVIC)	7.401.169 ton CO ₂
Uitstoot (o.b.v. EVIC)	9,3 kg CO ₂ e (9.300 euro)

Voor de berekening van de carbon footprint van MN wordt op dit moment de scope 3 uitstoot (indirecte uitstoot, veroorzaakt door activiteiten van een andere organisatie in de keten) niet meegenomen. Hoewel de kwaliteit van gemodelleerde scope 3 data steeds beter wordt, is er ons inziens nog steeds te weinig betrouwbare scope 3 data beschikbaar. De scope 3 uitstoot kan alleen betekenisvol worden meegenomen wanneer rekening wordt gehouden met dubbel-tellingen. En op dit moment is echter nog geen duidelijke standaard in de markt voor het compenseren van de dubbel-tellingen. Dit neemt niet weg dat de scope 3 uitstoot voor bepaalde industrieën en bedrijven wel een belangrijke indicator is van eventuele klimaatgerelateerde risico's. Om deze reden neemt MN de scope 3 uitstoot, wanneer relevant, wel mee in beleid.

Voor de berekening van de carbon footprint van de aandelenportefeuille is afgelopen jaren gebruik gemaakt van een methodiek die de uitstoot van een belegging bepaalt op basis van de waarde van de investering in verhouding tot de totale marktkapitalisatie van een bedrijf. Deze methodiek kan niet toegepast worden op de obligatieportefeuille omdat de marktkapitalisatie geen rekening houdt met de totale schuldenpositie van een bedrijf. Zowel het *Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF)* als de *European Technical Expert Group on Sustainable Finance (EU TEG)* schrijven daarom voor om voor de berekening van de carbon footprint van bedrijfsobligatieportefeuilles gebruik te maken van de enterprise value including cash (EVIC). Dit maakt het mogelijk om de uitstoot van beide portefeuilles bij elkaar op te tellen en de carbon footprint voor zowel aandelen als obligaties te berekenen.

III Klimaatbeleid MN

MN wil een bijdrage leveren aan het beperken van klimaatverandering en financiële klimaatrisico's van de beleggingen van haar opdrachtgevers beheersen. Dit wordt gedaan door de huidige en verwachte CO₂-uitstoot van de beleggingen in kaart te brengen, engagementgesprekken te voeren met CO₂-intensieve bedrijven en namens opdrachtgevers op aandeelhoudersvergaderingen te stemmen voor een klimaatvriendelijk beleid en te investeren in hernieuwbare energie. Daarnaast ontwikkelt MN samen met haar opdrachtgevers screenings waarmee bedrijven die zich onvoldoende inzetten om de CO₂-uitstoot terug te brengen uit de portefeuille worden verwijderd.

Commitment financiële sector aan het klimaatakkoord

Relevante investeringen voor commitment financiële sector aan het Nederlandse klimaatakkoord

In lijn met de afspraken die gemaakt zijn in het commitment van de financiële sector aan het Nederlandse klimaatakkoord is MN voornemens om voor alle relevante beleggingen de CO₂-voetafdruk te rapporteren en per uiterlijk 2022 CO₂-reductiedoelstellingen vast te stellen voor 2030.

Relevante beleggingscategorieën

MN ziet op dit moment de volgende beleggingscategorieën als relevant:

- Beursgenoteerde aandelen
- Bedrijfsobligaties
- Vastgoed
- Infrastructuur

Om te bepalen of een beleggingscategorie relevant is, wordt hoofdzakelijk gekeken naar de volgende factoren:

1. De mogelijkheden die er zijn om invloed uit te oefenen op de CO₂-uitstoot van deze beleggingen.
2. De mogelijkheden die er zijn om te meten welke bijdrage de beleggingen leveren aan de energietransitie.
3. De omvang van de beleggingscategorie in de portefeuilles van de opdrachtgevers van MN.

De beleggingscategorie beursgenoteerde aandelen is duidelijk relevant. Op deze beleggingscategorie kunnen we namens onze opdrachtgevers invloed uitoefenen middels het stembeleid, met engagement, en door bepaalde beleggingen uit te sluiten voor opname. In deze beleggingscategorie zijn relatief veel mogelijkheden om de CO₂-impact van beleggingen te meten, en de beleggingscategorie maakt een substantieel onderdeel uit van de beleggingsportefeuille.

Een beleggingscategorie zoals private equity is relevant vanuit de eerste invalshoek; MN kan managers die de private equity portefeuilles beheren bijvoorbeeld mede op basis van hun ambities op het thema klimaat selecteren en beoordelen, en hen de opdracht meegeven om de CO₂-uitstoot mee te nemen in de beleggingsbeslissingen. De portefeuille maakt een veel kleiner, maar ook substantieel onderdeel uit van de beleggingsportefeuilles van onze

opdrachtgevers. De mogelijkheden om de CO₂-impact van deze beleggingen te meten zijn echter nog dermate beperkt, dat het ons niet zinvol lijkt om op basis hiervan een carbon footprint te rapporteren of doelstellingen vast te stellen. Daarom hebben we deze beleggingscategorie (nog) niet als relevant bestempeld in het kader van het klimaatcommitment, maar werken we voor deze beleggingscategorie wel samen met onze klanten een beleggingsbeleid uit waarin rekening wordt gehouden met klimaataspecten.

Voor de beleggingscategorieën vastgoed, bedrijfsobligaties en infrastructuur is onze inschatting dat er voldoende informatie beschikbaar is om voor het eind van 2022, op basis van data een beeld te kunnen geven bij de CO₂-impact van onze beleggingen en een eerste kwantitatieve doelstelling te formuleren. Daarbij geldt dat het inzicht in de bijdrage die onze beleggingen leveren aan de CO₂-uitstoot nog onvolledig en de verwachting is dat dit de komende jaren zal verbeteren. Het is waarschijnlijk dat wij onze doelstellingen en actieplannen op basis daarvan zullen aanscherpen. De omvang van alle relevante portefeuilles is € 90,1 miljard en 53% van de waarde van de totale beleggingsportefeuille. De omvang van de liquide aandelenportefeuilles is € 48,8 miljard en 54% van de waarde van de relevante beleggingen.*

De carbon footprint van onze beleggingen

MN meet sinds 2015 de CO₂-voetafdruk van de beursgenoteerde aandelenportefeuilles van haar opdrachtgevers. De opdrachtgevers rapporteren hierover in hun jaarverslagen. In het kader van de verplichtingen die voortkomen uit ondertekening van het Nederlandse klimaatcommitment, wordt hieronder ook de CO₂-voetafdruk van de beursgenoteerde aandelenportefeuilles van alle opdrachtgevers tezamen weergegeven.

Het inzicht dat MN heeft in de CO₂-uitstoot van de relevante beleggingen is nog onvolledig. In dit jaarverslag is er voor gekozen om vooralsnog enkel de CO₂-uitstoot van de liquide aandelenportefeuilles te rapporteren, omdat deze op een voldoende betrouwbare wijze gemeten kan worden. MN streeft er naar om de komende jaren de CO₂-rapportage uit te breiden en ook voor de andere relevante beleggingen de CO₂-uitstoot te rapporteren.

* Voor de waarde van de relevante portefeuilles is het cijfer van ultimo 2020 genomen, omdat dit ook de waarde is die wordt gebruikt bij de berekening van de CO₂-voetprint van de aandelenportefeuille.

Activaklasse/Lening - portefeuille	Sector	Euro	Waarvan relevant gerapporteerd o.b.v. Marktkapitalisatie	Waarvan CO2-gehalte uit vraag 2.1 o.b.v. Marktkapitalisatie	CO2e-indicator(en) uit vraag 2.1 o.b.v. EVIC	CO2e-indicator(en) uit vraag 2.1	CO2e-indicator(en) uit vraag 2.1	CO2e-indicator(en)
		EUR	EUR Scope 1 +2	EUR geinvesteerd	tCO2e Scope 1 +2	kgCO2e/100EUR geinvesteerd	tCO2e	kgCO2e/100EUR
Aandelenmandaat PME	BASIC MATERIALS	€ 1.081.358.237	€ 1.081.358.237	€ 1.081.358.237	438.462,5	40,5	314.765,1	29,1
Aandelenmandaat PME	COMMUNICATIONS	€ 2.696.802.595	€ 2.696.802.595	€ 2.591.618.190	25.215,1	0,9	18.435,6	0,7
Aandelenmandaat PME	CONSUMER, CYCLICAL	€ 1.699.780.311	€ 1.699.780.311	€ 1.689.881.995	72.223,1	4,2	50.783,7	3,0
Aandelenmandaat PME	CONSUMER, NON-CYCLICAL	€ 4.738.296.743	€ 4.738.296.743	€ 4.732.167.831	62.893,0	1,3	49.151,0	1,0
Aandelenmandaat PME	DIVERSIFIED	€ 9.504.337	€ 9.504.337	€ 9.504.337	15.994,2	168,3	9.078,5	95,5
Aandelenmandaat PME	ENERGY	€ 333.802.465	€ 333.802.465	€ 306.971.007	206.579,5	61,9	120.645,9	39,3
Aandelenmandaat PME	FINANCIAL	€ 2.855.733.555	€ 2.855.733.555	€ 2.815.233.372	8.988,9	0,3	5.132,4	0,2
Aandelenmandaat PME	INDUSTRIAL	€ 2.310.446.937	€ 2.310.446.937	€ 2.306.918.005	293.413,4	12,7	193.399,8	8,4
Aandelenmandaat PME	TECHNOLOGY	€ 3.447.277.253	€ 3.447.277.253	€ 3.429.965.028	51.600,0	1,5	43.984,8	1,3
Aandelenmandaat PME	UTILITIES	€ 608.840.730	€ 608.840.730	€ 608.115.722	415.450,9	68,2	251.472,5	41,4
Aandelenmandaat PMT	BASIC MATERIALS	€ 1.240.398.116	€ 1.240.398.116	€ 1.240.398.116	492.898,3	39,7	356.175,1	28,7
Aandelenmandaat PMT	COMMUNICATIONS	€ 2.811.100.671	€ 2.811.100.671	€ 2.704.132.793	25.866,6	0,9	18.653,3	0,7
Aandelenmandaat PMT	CONSUMER, CYCLICAL	€ 1.986.100.169	€ 1.986.100.169	€ 1.972.255.641	86.127,8	4,3	55.831,9	2,8
Aandelenmandaat PMT	CONSUMER, NON-CYCLICAL	€ 5.356.562.126	€ 5.356.562.126	€ 5.350.122.710	75.596,1	1,4	57.364,1	1,1
Aandelenmandaat PMT	DIVERSIFIED	€ 9.626.514	€ 9.626.514	€ 9.626.514	16.277,4	169,1	9.240,7	96,0
Aandelenmandaat PMT	ENERGY	€ 795.461.576	€ 795.461.576	€ 765.498.279	514.944,3	64,7	304.456,7	39,8
Aandelenmandaat PMT	FINANCIAL	€ 3.185.669.111	€ 3.185.669.111	€ 3.137.566.851	9.854,0	0,3	5.608,2	0,2
Aandelenmandaat PMT	INDUSTRIAL	€ 2.400.737.828	€ 2.400.737.828	€ 2.397.163.020	368.324,8	15,3	242.463,1	10,1
Aandelenmandaat PMT	TECHNOLOGY	€ 3.538.311.704	€ 3.538.311.704	€ 3.519.567.353	53.031,7	1,5	45.356,3	1,3
Aandelenmandaat PMT	UTILITIES	€ 843.743.509	€ 843.743.509	€ 842.998.728	678.787,7	80,4	410.727,7	48,7
Bedrijfsobligatiemandaat PME	BASIC MATERIALS	€ 609.227.933	€ 609.227.933	€ 512.176.507			289.698,1	56,6
Bedrijfsobligatiemandaat PME	COMMUNICATIONS	€ 1.331.265.565	€ 1.331.265.565	€ 1.093.407.651			13.836,3	1,3
Bedrijfsobligatiemandaat PME	CONSUMER, CYCLICAL	€ 1.323.070.670	€ 1.323.070.670	€ 1.110.051.982			80.371,6	7,2
Bedrijfsobligatiemandaat PME	CONSUMER, NON-CYCLICAL	€ 3.002.096.781	€ 3.002.096.781	€ 2.660.687.043			93.813,9	3,5
Bedrijfsobligatiemandaat PME	DIVERSIFIED	€ 17.757.270	€ 17.757.270	€ 8.931.894			4.126,7	46,2
Bedrijfsobligatiemandaat PME	ENERGY	€ 612.057.102	€ 612.057.102	€ 505.333.082			198.602,7	39,3
Bedrijfsobligatiemandaat PME	FINANCIAL	€ 1.901.659.172	€ 1.901.659.172	€ 1.494.473.534			8.208,4	0,5
Bedrijfsobligatiemandaat PME	INDUSTRIAL	€ 1.032.905.782	€ 1.032.905.782	€ 862.938.785			224.357,9	26,0
Bedrijfsobligatiemandaat PME	TECHNOLOGY	€ 559.125.136	€ 559.125.136	€ 523.907.527			2.816,2	0,5
Bedrijfsobligatiemandaat PME	UTILITIES	€ 1.117.640.943	€ 1.117.640.943	€ 889.908.096			533.260,4	59,9
Bedrijfsobligatiemandaat PMT	BASIC MATERIALS	€ 1.245.508.699	€ 1.245.508.699	€ 1.009.038.173			595.764,2	59,0
Bedrijfsobligatiemandaat PMT	COMMUNICATIONS	€ 2.286.565.137	€ 2.286.565.137	€ 1.844.783.950			23.267,6	1,3
Bedrijfsobligatiemandaat PMT	CONSUMER, CYCLICAL	€ 2.534.031.427	€ 2.534.031.427	€ 2.111.628.611			173.012,6	8,2
Bedrijfsobligatiemandaat PMT	CONSUMER, NON-CYCLICAL	€ 5.537.090.388	€ 5.537.090.388	€ 4.903.622.748			185.559,8	3,8
Bedrijfsobligatiemandaat PMT	DIVERSIFIED	€ 23.127.673	€ 23.127.673	€ 15.935.311			4.767,0	29,9
Bedrijfsobligatiemandaat PMT	ENERGY	€ 1.121.498.794	€ 1.121.498.794	€ 893.614.319			330.751,7	37,0
Bedrijfsobligatiemandaat PMT	FINANCIAL	€ 3.701.300.882	€ 3.701.300.882	€ 2.865.412.122			17.339,2	0,6
Bedrijfsobligatiemandaat PMT	INDUSTRIAL	€ 2.055.841.315	€ 2.055.841.315	€ 1.705.774.593			473.072,7	27,7
Bedrijfsobligatiemandaat PMT	TECHNOLOGY	€ 985.341.590	€ 985.341.590	€ 908.729.918			5.702,2	0,6
Bedrijfsobligatiemandaat PMT	UTILITIES	€ 1.978.625.133	€ 1.978.625.133	€ 1.442.209.300			981.629,4	68,1
MN Aandelenfonds Europa	BASIC MATERIALS	€ 61.796.425	€ 61.796.425	€ 61.796.425	16.134,5	26,1	12.909,8	20,9
MN Aandelenfonds Europa	COMMUNICATIONS	€ 41.766.641	€ 41.766.641	€ 41.766.641	720,0	1,7	277,9	0,7
MN Aandelenfonds Europa	CONSUMER, CYCLICAL	€ 47.456.711	€ 47.456.711	€ 45.857.435	1.186,1	2,5	1.078,2	2,4
MN Aandelenfonds Europa	CONSUMER, NON-CYCLICAL	€ 237.010.408	€ 237.010.408	€ 237.010.408	3.503,5	1,5	2.665,5	1,1
MN Aandelenfonds Europa	DIVERSIFIED	€ 0	€ 0	€ 0	-	-	-	-
MN Aandelenfonds Europa	ENERGY	€ 47.459.464	€ 47.459.464	€ 47.459.464	29.910,5	63,0	15.778,4	33,2
MN Aandelenfonds Europa	FINANCIAL	€ 96.486.151	€ 96.486.151	€ 94.637.798	165,3	0,2	75,7	0,1
MN Aandelenfonds Europa	INDUSTRIAL	€ 93.670.725	€ 93.670.725	€ 93.670.725	28.535,0	30,5	18.463,8	19,7
MN Aandelenfonds Europa	TECHNOLOGY	€ 48.531.797	€ 48.531.797	€ 48.531.797	208,5	0,4	186,7	0,4
MN Aandelenfonds Europa	UTILITIES	€ 46.383.083	€ 46.383.083	€ 46.383.083	35.587,8	76,7	21.474,6	46,3
MN Aandelenfonds Noord-Amerika	BASIC MATERIALS	€ 30.173.736	€ 30.173.736	€ 30.173.736	11.783,1	39,1	9.072,6	30,1
MN Aandelenfonds Noord-Amerika	COMMUNICATIONS	€ 96.386.683	€ 96.386.683	€ 96.386.683	530,0	0,5	402,0	0,4
MN Aandelenfonds Noord-Amerika	CONSUMER, CYCLICAL	€ 66.665.865	€ 66.665.865	€ 66.665.865	2.648,0	4,0	1.789,4	2,7
MN Aandelenfonds Noord-Amerika	CONSUMER, NON-CYCLICAL	€ 194.800.377	€ 194.800.377	€ 194.800.377	1.767,8	0,9	1.403,0	0,7
MN Aandelenfonds Noord-Amerika	DIVERSIFIED	€ 0	€ 0	€ 0	-	-	-	-
MN Aandelenfonds Noord-Amerika	ENERGY	€ 19.417.090	€ 19.417.090	€ 17.414.567	10.332,2	53,2	7.569,9	43,5
MN Aandelenfonds Noord-Amerika	FINANCIAL	€ 88.193.757	€ 88.193.757	€ 86.577.642	125,5	0,1	121,7	0,1
MN Aandelenfonds Noord-Amerika	INDUSTRIAL	€ 77.945.992	€ 77.945.992	€ 77.945.992	4.562,5	5,9	3.720,4	4,8
MN Aandelenfonds Noord-Amerika	TECHNOLOGY	€ 157.743.053	€ 157.743.053	€ 157.024.140	799,6	0,5	705,8	0,4
MN Aandelenfonds Noord-Amerika	UTILITIES	€ 28.632.427	€ 28.632.427	€ 28.632.427	20.850,7	72,8	12.165,4	42,5
MN Aandelenfonds Verre Oosten	BASIC MATERIALS	€ 21.493.932	€ 21.493.932	€ 21.493.932	6.491,2	30,2	4.784,0	22,3
MN Aandelenfonds Verre Oosten	COMMUNICATIONS	€ 11.490.294	€ 11.490.294	€ 11.490.294	261,6	2,3	177,7	1,5
MN Aandelenfonds Verre Oosten	CONSUMER, CYCLICAL	€ 30.254.176	€ 30.254.176	€ 30.254.176	1.595,2	5,3	888,7	2,9
MN Aandelenfonds Verre Oosten	CONSUMER, NON-CYCLICAL	€ 47.056.793	€ 47.056.793	€ 47.056.793	918,8	2,0	739,4	1,6
MN Aandelenfonds Verre Oosten	DIVERSIFIED	€ 0	€ 0	€ 0	-	-	-	-

Activaklasse/Lening - portefeuille	Sector	Euro	Waarvan relevant gerapporteerd o.b.v. Marktkapitalisatie	Waarvan CO2-gehalte uit vraag 2.1 o.b.v. Marktkapitalisatie	CO2e-indicator(en) uit vraag 2.1 o.b.v. EVIC	CO2e-indicator(en) uit vraag 2.1	CO2e-indicator(en) uit vraag 2.1	CO2e-indicator(en)
		EUR	EUR Scope 1 +2	EUR geinvesteerd	tCO2e Scope 1 +2	kgCO2e/100EUR geinvesteerd	tCO2e	kgCO2e/100EUR
MN Aandelenfonds Verre Oosten	ENERGY	€ 4.135.076	€ 4.135.076	€ 4.135.076	4.697,4	113,6	2.094,2	50,6
MN Aandelenfonds Verre Oosten	FINANCIAL	€ 50.622.133	€ 50.622.133	€ 50.622.133	236,4	0,5	87,8	0,2
MN Aandelenfonds Verre Oosten	INDUSTRIAL	€ 32.022.350	€ 32.022.350	€ 32.022.350	2.994,0	9,3	1.796,1	5,6
MN Aandelenfonds Verre Oosten	TECHNOLOGY	€ 9.724.020	€ 9.724.020	€ 9.724.020	243,2	2,5	207,3	2,1
MN Aandelenfonds Verre Oosten	UTILITIES	€ 4.883.712	€ 4.883.712	€ 4.883.712	7.202,7	147,5	5.263,3	107,8
MN Aandelenfonds Opkomende Landen	BASIC MATERIALS	€ 56.429.322	€ 56.429.322	€ 54.292.815	98.057,0	173,8	52.156,6	96,1
MN Aandelenfonds Opkomende Landen	COMMUNICATIONS	€ 144.537.776	€ 144.537.776	€ 132.005.132	2.378,4	1,6	2.078,9	1,6
MN Aandelenfonds Opkomende Landen	CONSUMER, CYCLICAL	€ 68.393.441	€ 68.393.441	€ 64.804.279	13.435,8	19,6	5.187,2	8,0
MN Aandelenfonds Opkomende Landen	CONSUMER, NON-CYCLICAL	€ 53.500.249	€ 53.500.249	€ 52.378.463	4.778,0	8,9	2.600,5	5,0
MN Aandelenfonds Opkomende Landen	DIVERSIFIED	€ 2.122.678	€ 2.122.678	€ 2.122.678	8.571,8	403,8	1.964,2	92,5
MN Aandelenfonds Opkomende Landen	ENERGY	€ 41.434.767	€ 41.434.767	€ 41.401.962	43.737,5	105,6	27.124,6	65,5
MN Aandelenfonds Opkomende Landen	FINANCIAL	€ 129.567.104	€ 129.567.104	€ 128.833.385	1.473,3	1,1	686,7	0,5
MN Aandelenfonds Opkomende Landen	INDUSTRIAL	€ 47.065.702	€ 47.065.702	€ 45.089.459	104.071,0	221,1	50.504,8	112,0
MN Aandelenfonds Opkomende Landen	NONE	€ 5.141.195	€ 5.141.195	€ 0	-	-	-	-
MN Aandelenfonds Opkomende Landen	TECHNOLOGY	€ 164.673.174	€ 164.673.174	€ 163.714.585	10.962,6	6,7	8.915,1	5,4
MN Aandelenfonds Opkomende Landen	UTILITIES	€ 17.489.187	€ 17.489.187	€ 14.066.894	83.242,3	476,0	87.249,3	620,2
MN IG EUR Bedrijfsobligatiefonds	BASIC MATERIALS	€ 90.127.732	€ 90.127.732	€ 73.126.725	-	-	19.220,8	26,3
MN IG EUR Bedrijfsobligatiefonds	COMMUNICATIONS	€ 107.797.372	€ 107.797.372	€ 104.726.581	-	-	1.311,7	1,3
MN IG EUR Bedrijfsobligatiefonds	CONSUMER, CYCLICAL	€ 120.805.304	€ 120.805.304	€ 119.725.943	-	-	3.899,6	3,3
MN IG EUR Bedrijfsobligatiefonds	CONSUMER, NON-CYCLICAL	€ 370.535.878	€ 370.535.878	€ 332.525.334	-	-	13.998,8	4,2
MN IG EUR Bedrijfsobligatiefonds	DIVERSIFIED	€ 2.740.467	€ 2.740.467	€ 2.740.467	-	-	16,1	0,6
MN IG EUR Bedrijfsobligatiefonds	ENERGY	€ 58.497.919	€ 58.497.919	€ 49.768.678	-	-	17.638,9	35,4
MN IG EUR Bedrijfsobligatiefonds	FINANCIAL	€ 417.681.038	€ 417.681.038	€ 324.137.491	-	-	2.745,2	0,8
MN IG EUR Bedrijfsobligatiefonds	INDUSTRIAL	€ 144.468.522	€ 144.468.522	€ 119.921.644	-	-	42.638,4	35,6
MN IG EUR Bedrijfsobligatiefonds	TECHNOLOGY	€ 65.391.536	€ 65.391.536	€ 62.580.533	-	-	430,0	0,7
MN IG EUR Bedrijfsobligatiefonds	UTILITIES	€ 137.460.859	€ 137.460.859	€ 83.821.505	-	-	54.048,8	64,5
MN IG USD Bedrijfsobligatiefonds	BASIC MATERIALS	€ 3.011.467	€ 3.011.467	€ 3.011.467	-	-	713,8	23,7
MN IG USD Bedrijfsobligatiefonds	COMMUNICATIONS	€ 11.669.947	€ 11.669.947	€ 11.669.947	-	-	75,2	0,6
MN IG USD Bedrijfsobligatiefonds	CONSUMER, CYCLICAL	€ 16.877.269	€ 16.877.269	€ 16.877.269	-	-	406,8	2,4
MN IG USD Bedrijfsobligatiefonds	CONSUMER, NON-CYCLICAL	€ 100.705.898	€ 100.705.898	€ 100.152.765	-	-	2.792,7	2,8
MN IG USD Bedrijfsobligatiefonds	DIVERSIFIED	€ 0	€ 0	€ 0	-	-	-	-
MN IG USD Bedrijfsobligatiefonds	ENERGY	€ 12.935.528	€ 12.935.528	€ 11.888.742	-	-	4.296,2	36,1
MN IG USD Bedrijfsobligatiefonds	FINANCIAL	€ 5.080.220	€ 5.080.220	€ 5.080.220	-	-	0,5	0,0
MN IG USD Bedrijfsobligatiefonds	INDUSTRIAL	€ 20.921.568	€ 20.921.568	€ 20.355.298	-	-	858,2	4,2
MN IG USD Bedrijfsobligatiefonds	TECHNOLOGY	€ 19.936.570	€ 19.936.570	€ 19.936.570	-	-	68,4	0,3
MN IG USD Bedrijfsobligatiefonds	UTILITIES	€ 44.194.990	€ 44.194.990	€ 41.294.218	-	-	24.817,5	60,1
MN HY EUR Bedrijfsobligatiefonds	BASIC MATERIALS	€ 29.559.944	€ 29.559.944	€ 19.710.324	-	-	27.792,0	141,0
MN HY EUR Bedrijfsobligatiefonds	COMMUNICATIONS	€ 71.067.324	€ 71.067.324	€ 38.840.795	-	-	553,7	1,4
MN HY EUR Bedrijfsobligatiefonds	CONSUMER, CYCLICAL	€ 83.723.173	€ 83.723.173	€ 56.328.451	-	-	7.391,7	13,1
MN HY EUR Bedrijfsobligatiefonds	CONSUMER, NON-CYCLICAL	€ 49.761.523	€ 49.761.523	€ 25.092.803	-	-	1.347,8	5,4
MN HY EUR Bedrijfsobligatiefonds	DIVERSIFIED	€ 485.147	€ 485.147	€ 0	-	-	127,8	-
MN HY EUR Bedrijfsobligatiefonds	ENERGY	€ 18.959.258	€ 18.959.258	€ 7.900.116	-	-	10.218,6	129,3
MN HY EUR Bedrijfsobligatiefonds	FINANCIAL	€ 10.599.117	€ 10.599.117	€ 7.205.959	-	-	88,5	1,2
MN HY EUR Bedrijfsobligatiefonds	INDUSTRIAL	€ 40.538.783	€ 40.538.783	€ 28.785.446	-	-	8.186,8	28,4
MN HY EUR Bedrijfsobligatiefonds	TECHNOLOGY	€ 3.385.235	€ 3.385.235	€ 1.550.263	-	-	14,9	1,0
MN HY EUR Bedrijfsobligatiefonds	UTILITIES	€ 19.064.447	€ 19.064.447	€ 15.657.637	-	-	10.970,7	70,1
MN HY USD Bedrijfsobligatiefonds	BASIC MATERIALS	€ 12.218.636	€ 12.218.636	€ 10.382.312	-	-	7.937,7	76,5
MN HY USD Bedrijfsobligatiefonds	COMMUNICATIONS	€ 48.070.008	€ 48.070.008	€ 42.556.451	-	-	339,4	0,8
MN HY USD Bedrijfsobligatiefonds	CONSUMER, CYCLICAL	€ 57.073.096	€ 57.073.096	€ 42.503.889	-	-	2.195,3	5,2
MN HY USD Bedrijfsobligatiefonds	CONSUMER, NON-CYCLICAL	€ 41.230.353	€ 41.230.353	€ 37.199.427	-	-	776,7	2,1
MN HY USD Bedrijfsobligatiefonds	DIVERSIFIED	€ 705.075	€ 705.075	€ 0	-	-	589,3	-
MN HY USD Bedrijfsobligatiefonds	ENERGY	€ 33.367.969	€ 33.367.969	€ 28.408.148	-	-	9.837,1	34,6
MN HY USD Bedrijfsobligatiefonds	FINANCIAL	€ 11.275.608	€ 11.275.608	€ 9.088.853	-	-	168,9	1,9
MN HY USD Bedrijfsobligatiefonds	INDUSTRIAL	€ 26.773.854	€ 26.773.854	€ 21.083.583	-	-	3.507,5	16,6
MN HY USD Bedrijfsobligatiefonds	TECHNOLOGY	€ 13.217.307	€ 13.217.307	€ 8.919.855	-	-	71,2	0,8
MN HY USD Bedrijfsobligatiefonds	UTILITIES	€ 5.689.683	€ 5.689.683	€ 4.460.656	-	-	4.181,3	93,7
Totaal		€ 79.675.454.971	€ 79.675.454.971	€ 73.165.772.584	4379171,3	9,9	7401169,8	9,3

Methodologie voor meten CO₂-voetafdruk

Scope

MN meet de CO₂-voetafdruk van al haar opdrachtgevers. De meting van de CO₂-voetafdruk van PMT en PME heeft betrekking op de beursgenoteerde aandelenportefeuilles en obligatieportefeuilles. Daarbij is naar de holdings per eind 2020 gekeken. Op basis hiervan is de uitstoot-intensiteit (kgCO₂e) per 100 geïnvesteerde euro's aandelenportefeuille berekend. De uitstootcijfers omvatten de scope 1 en 2 CO₂-voetafdruk. Scope 1 is de directe uitstoot, bijvoorbeeld als gevolg van het gebruik van bedrijfsfaciliteiten en voertuigen. Scope 2 is de indirecte uitstoot die gepaard gaat met de productie van ingekochte elektriciteit.

Indicator en meetmethode

De statistiek die gebruikt wordt om de CO₂-voetafdruk van de aandelenportefeuille uit te drukken is de uitstoot-intensiteit, uitgedrukt als Emission Exposure per 100 EUR invested. Deze statistiek laat zien hoeveel kilogram CO₂ een investeerder met elke geïnvesteerde 100 euro financiert. Van belang is dat alle gebruikte gegevens op hetzelfde moment worden gemeten, in dit geval 31 december 2020.

Toewijzen uitstoot

In lijn met het 'ownership principle' van het Greenhouse Gas Protocol wordt een investeerder 'eigenaar' van (een deel van) de uitstoot van een bedrijf wanneer het eigenaar wordt van aandelen van het bedrijf. De hoeveelheid uitstoot die wordt toegewezen aan de aandeelhouder is naar rato het aantal aandelen in bezit. Wanneer een investeerder 0.1% van een bedrijf bezit wordt 0.1% van de totale uitstoot van het bedrijf aan de investeerder toegewezen. Op portefeuilleniveau wordt de uitstoot geaggregeerd op basis van toegewezen uitstoot.

Een gangbare term voor de toegewezen uitstoot is Emission Exposure. De Emission Exposure wordt berekend door de totale uitstoot van een bedrijf te vermenigvuldigen met het percentage dat de investeerder van het bedrijf bezit.

Databronnen en datakwaliteit

De brondata die gebruikt zijn voor de berekening van de CO₂-voetafdruk voor de aandelenportefeuille worden geleverd door ISS en laten de uitstoot zien van bedrijven per eind 2020. Deze dataleverancier verkrijgt gegevens op zijn beurt uit vier verschillende bronnen:

- MVO- of jaarverslagen: veel bedrijven meten zelf hun uitstoot van broeikasgassen en publiceren deze in hun jaarverslag of MVO-verslagen.
- Carbon Disclosure Project: een deel van de bedrijven publiceert zijn uitstoot via het Carbon Disclosure Project (CDP), een non-profit organisatie die bedrijven hierbij ondersteunt.
- Andere rapportages, bijvoorbeeld die van NGO's; bedrijven die zelf geen uitstootgegevens publiceren worden soms door externe partijen onderzocht die de gegevens vervolgens publiceren.
- Modelering: samen met het Zwitserse Federale Instituut voor Technologie (ETH) in Zurich heeft ISS een model ontwikkeld waarmee de uitstoot geschat kan worden van bedrijven waarvan gepubliceerde gegevens ontbreken of die onbetrouwbaar zijn.

Ambitie en visie op CO₂-reductiedoelstellingen

MN wil samen met haar opdrachtgevers een klimaatbeleid ontwikkelen dat er op gericht is om een verandering in de reële economie teweeg te brengen. Met ons klimaatbeleid willen we stimuleren dat de bedrijven waarin wordt geïnvesteerd hun uitstoot terugbrengen, tot een niveau dat past bij de doelen van het Parijsakkoord. Om de doelen van het Parijsakkoord te kunnen behalen, is het noodzakelijk dat elk bedrijf zich inzet om de CO₂-uitstoot in voldoende mate te reduceren. Dit geldt in het bijzonder voor de bedrijven in de carbon-intensieve sectoren; deze spelen een belangrijke rol in de energietransitie.

Het gebruik van carbon reductiedoelstellingen per sector past ons inziens goed bij deze insteek. Welke uitstootreductie voldoende is, verschilt namelijk per sector. Dit is afhankelijk van de mogelijkheden die een sector heeft om een uitstootreductie te realiseren. We zijn van mening dat het belangrijk is om daar rekening mee te houden. In tegenstelling tot een CO₂-reductiedoelstelling op portefeuilleniveau kunnen sectordoelstellingen niet bereikt worden door de investeringen in carbon intensieve sectoren simpelweg af te bouwen, maar door binnen elke sector te investeren in de bedrijven die op koers liggen om de uitstoot voldoende terug te brengen.

We geven invulling aan deze ambitie door samen met onze opdrachtgevers een passend klimaatbeleid te ontwikkelen. De instrumenten die we hierbij inzetten zijn actief aandeelhouderschap, ESG-integratie, uitsluitingen en impactinvesteringen. In de TCFD rapportage wordt een aantal voorbeelden van dergelijke acties gegeven.

IV Openbaarmakingseisen IFR

De Investment Firm Regulation (IFR) bevat voor beleggingsondernemingen, naast kapitalisatie vereisten ook openbaarmakingsvereisten ten aanzien van niveau eigen vermogen, de eigen vermogensvereisten, de governance regelingen, het risicobeheer en beloningsbeleid en het beleggingsbeleid (artikelen 46 tot en met 53).

De openbaarmaking van het beleggingsbeleid (artikel 52) is niet van toepassing op MN omdat MN geen eigen beleggingen heeft. Voor de openbaarmakingvereisten ten aanzien van de governance (artikel 48) wordt verwezen naar het hoofdstuk Governance MN in het jaarverslag van MN. Voor het risicobeheer (artikel 47) wordt verwezen naar het hoofdstuk 'Risicomanagement' en het beloningsbeleid in het hoofdstuk 'Veerkrachtige medewerkers' in het jaarverslag van MN. Voor het beloningsbeleid (artikel 51) wordt verwezen naar het beloningsbeleid in het hoofdstuk 'Veerkrachtige medewerkers' in het jaarverslag van MN. Onderstaand de openbaarmaking inzake de vereisten rondom eigen vermogen (artikel 49) en de eigen vermogensvereisten (artikel 50).

Berekening kapitaalsvereisten

Het benodigde kapitaal wordt gedefinieerd als de hoogste van het vaste kostenvereiste en het K-factor vereiste.

Berekening vaste kostenvereiste

X € 1.000

Som der bedrijfslasten 2021	183,8	
Variabele aftrekpost	-1,2	
Vaste kosten 2021	182,6	
Vaste kosteneis 25%		45,6

Berekening K-factorvereiste

De IFR heeft een aantal k-factoren gedefinieerd: Risk- to-Client (RtC) K-factoren , Risk-to-market (RtM) K-factoren en Risk-to-firm (RtF) K-factoren. Het "risk-to-market" criterium en het "risk to firm" is niet relevant voor MN. Er is geen sprake van handel voor eigen rekening en evenmin van het aanhouden van een handelsportefeuille.

De K-factoren K-AUM (activa onder beheer discretionair vermogensbeheer en niet-discretionair doorlopend advies) en K-COH (verwerkte orders van cliënten) zijn de K-factoren onder de Risk-to-Client die relevant zijn voor MN.

Per 31 december 2021 bedragen deze K-factoren:

X € 1.000	Activa onder beheer	Factor	Hoogte kapitaal
K-AUM	101,072	0,02 %	20,2
K-COH	nihil	0,10%	nihil

Het benodigde kapitaal bedraagt € 45,6 mln, gebaseerd op het vaste kostevereiste.

.....
Bedragen X € 1.000

Eigen vermogen voor resultaatbestemming	35,5	
Aftrekposten		
Latente belastingvordering	0,6	
Zelfontwikkelde software	1,1	
<hr/>		
Totaal	1,7	
TIER 1 kapitaal na aftrekposten*		33,8
Aan te vullen kapitaal		11,8
Resultaat toevoegen aan eigen vermogen		6,3
Agio storting door aandeelhouders		5,5
<hr/>		
Resultaat toevoegen aan eigen vermogen		11,8
.....		

* TIER 1 Kapitaal wordt door de DNB gedefinieerd als het kernvermogen dat onder andere bestaat uit uitgegeven aandelen en ingehouden winsten. Wat tot het TIER 1 kapitaal wordt gerekend wordt bepaald door DNB. TIER 1 kapitaal is de financiële buffer die een bank heeft om (onverwachte) verliezen mee op te vangen.